

Om nödvändigheten för fäderneslandet att icke åsidosätta de stora förmåner,...

Munck af Rosenschöld, Nils
Rudolf,

31 E Br. 1847

National Library
of Sweden

MUNCK AFROSENSCHÖLD, N.R.

^{1/2}
Kommunik
lämn.
(P.)

1847

Kungl. biblioteket

0 0000 000107419

Om
Nödvändigheten för Fäderneslandet
att
Icke åsidosätta de stora förmåner,
som
De flesta Europeiska Stater tillägnat sig
af
Jernvägars Anläggande.

Afhandling med afseende på handel och krig

af

N. R. Munck af Rosenschöld.

Lund 1847. Tryckt hos *N. P. Lundberg.*

Om

Redovisningen för Färdens

år

1800

23

De flesta Europeiska Stater tillhöra sig

af

Jernvägans Anläggande

Afhandling med afseende på handel och krig

af

V. H. Munch af Henschöld.

Andra Utgifvan. Tryckt hos N. A. Lundberg.

Min Herr!

Öfverste-Lieutenanten m. m. Välborne

Herr JOHAN AUGUST HAZELIUS.

Kammarherren m. m. Hög-Välborne

Herr Grefve HENNING HAMILTON.

Mina Herrar!

Då Herrarna enligt all sannolikhet komma, att öfva ett ganska viktigt inflytande på fäderneslandets framtida öden, har jag anselt mig böra fästa Herrarnas särskilda uppmärksamhet på de uti efterföljande lilla utkast framställda förslagsmeningar, enligt min öfvertygelse af mera vigt för fäderneslandet, än att det är förenligt med en sann fosterlandskärlek, att lemna dem åt det ringa inflytande på det rådande tänkesättet och den ofullkomliga utveckling, som min ställning i samhället och min af landtmannabestyr upptagna tid kunde gifva dem. De äro hos mig icke en följd af lärda forskningar i ämnet, då jag helt och hållet saknar den vidtomfattande sakkännedom, som för dylika forskningar fordras; de äro ögonblickets barn och hos mig är deras lif endast dagens, och med den skulle de visst redan såsom många andra hafva slutat sin tillvaro, liksom vilden lemnar åt sitt öde de barn han icke anser sig kunna

uppfostra eller bortkastar det guldstofl han ej för-
 står att skeda, om icke en åtgärd af styrelsen kom-
 mit mig att tro, att de äfven utan andra anor än
 hillebarnets skulle kunna gagna det allmänna. Skul-
 le den rätta åsigten om användandet och vigten af
 dessa jernvägar, hvilken, bringad till full utveckling,
 jag anser komma att lemna åt efterverlden minnet
 af lika så många storverk som Hercules åt den Gre-
 kiska sagan, redan vara till hela sin vidd uppfattad
 af er och den rådande i allmänna länkesättet, och
 min genom en fördröjd födsel dömd, att endast vara
 en slaf af denne Eurysteus, så har den genom att
 framträda för det allmänna redan bestigit sitt eget
 bål och må då min oförmåga, att kunna följa med
 min tid, hänskrifvas på räkningen af min obetänksam-
 het, att såsom Kellil begrafva mig med de lärur,
 hvilka jag icke kunde tåla gå under; och min djerf-
 het, att i det offentliga framträda, den orubbliga öf-
 vertygelse jag har om en samhällsmedlems pligt, en
 öfvertygelse, som kanske mången vill såsom en gen-
 gångare från en försvunnen fornverld förvisa till
 den verld, med hvilken den hade bordt blifva begraf-
 ven, den öfvertygelsen, att man icke eger rätt att
 glömma fäderneslandet äfven om man glömt sig sjelf.

Det vigtiga och stora inflytande jernvägarna utöfvat och utöfva uti alla de stater der de blifvit inrättade är insedt och erkändt af enhver; men hvad som kanske ej ådragit sig allas uppmärksamhet är, att dessa jernvägar äro icke blott ännu icke till den minsta del inrättade utan till och med förslag derom icke omfattade med den värma, som de förtjenat, uti den Europeiska stat, för vilken de nu mer äro aldra vigtigast. Intet Europeiskt land lider så mycket som vårt fädernesland af det onda, hvilket jernvägarna nästan helt och hållet tillintetgöra, neml. en genom afstånden snart sagdt omöjlig gemenskap mellan de på de olika orterna bosatte medborgarna, likväl är det snart sagdt det enda, som ej tillegnat sig bote-medlet. Vigten af detta ondas undanrödjande blir för oss numer så mycket större, då Ryssland, hvilket led af samma onda, redan påbörjat dess undanrödjande; ty har Ryssland förr vunnit detta mål än vi, har det derigenom blifvit mångdubbelt vådligare för vår sjelfständighet. Jernvägarna hafva hvad rörelser på jordytan angår så fullkomligt som möjligt förverkligat Kants föreställning om rummets blott inbillade tillvaro och jemfördt med förra förhållanden skulle vi tro, då vi begagna oss af dessa fortkomstmedel, att begreppet om tid var endast från samma inbillningens länder. Hvar och en ser, att då dessa de största hindren för våra företag i handlingens värld äro så godt som försvunna uti alla de fall der jernvägar kunna begagnas, hvilka stora fördelar man kan vänta af dessas begagnande, isynnerhet uti ett så beskaffadt land som Sverige, hvars inneevånare genom landets långsträckta läge och ödslighet näst dem i Ryssland äro mest afskilda från hvarandra. Jag har

derföre ansett mig uppfylla en pligt mot mitt fädernesland, då jag, hvad jag hade väntat, att någon annan med mera insigter i ämnet än jag långt för detta hade gjort, framlägger en plan för dessa jernvägars anläggande och så godt som jag förmår visar alla förmåner af deras begagnande och olägenheterna af det längre fördröjandet af deras införande i stort. Skulle hvad jag framlägger icke vara fullkomligt öfverensstämmande med de herrskande åsigtorna, vågar jag visst icke hoppas hafva rätt; ty jag har lärt mig värda den Taleyrandska satsen, "*att en måste alltid hafva rätt och det är världen eller allmänna tänkesättet*;" men jag tror mig ändock kunna göra någon nytta genom min framställning, då jag vet, att det är genom strålarne's brytning som ljuset framkommer, och vågar trots Taleyrand tro, att det kan hända, att vi hafva rätt och orätt något hvar.

Enligt min öfvertygelse är ett oestergifligt villkor, som vår styrelse bör fästa vid anläggandet af alla jernvägar och en förberedande åtgärd, som den genom dertill hörande embetsverk bör hafva verkställt innan den tillåter anläggandet af någon enda jernväg, att de neml. alla anläggas efter en med all möjlig skicklighet för rörelserna af våra härar och ledandet af vårt försvar uppgjord plan för ett jernvägsnät, i strid med hvilken ingen väg, som möjligtvis kunde mera komma en angripande fiende än oss sjelfva till nytta, får anläggas; att de så i afseende på sin beskaffenhet af banorna som till sina vagnar få den för trupparns fortskaffande mest passande och öfver allt lika inrättning; samt att de i tillfälle af behof alltid stå under styrelsens ovillkorliga och afgiftsfria rätt till användande. Ty benen hafva numer blifvit ett lika odugligt fortskaffningsmedel på fasta landet som de alltid varit det på hafvet, och jernvägar-na hafva alldeles förändrat krigsväsendets natur.

Att styrelsen vid rättigheten för bolag att få anlägga jernvägar, fästar det förbehåll, att efter viss tid få nedsätta afgifterna eller tillösa sig jernvägsbanorna är också nödvändigt.

Sedan jag genomgått dessa förberedande åtgärder, torde jag något litet få uppehålla mig vid pla-

nen för jernvägsnätet och de hufvudlinier, hvilka först derpå böra göras farbara. Medelpunkten måste ovillkorligen vara Stockholm, den ena hufvudarmen, som ovillkorligen först måste anläggas, hvarför statsmede användas, gå derifrån till Skåne; den andra derifrån till Gefte; den första sidoarmen derifrån till Göteborg, för hvars anläggande man kanske kunde i räkna mest benägenhet af utländska bolag; kunde den andra hufvudarmen utsträckas så, att den engång kunde hinna ända upp till Gelivare *) för nedforslande af dess jern vore det kanske en frön önskan, på hvars uppfyllande man dock knappast tör hoppas, men vådligt med afseende på ett Ryskt anfall derifrån. En jernväg på det mest passande ställe, som kunde sätta den folkrikaste delen af Norrige i förening med Stockholm, helst om den kunde gå öfver Carlsborg, är också en fosterländsk nödvändighet. Men någon jernväg så anlagd som jag sett föreslagit, att den skulle gå från Götheborg tvert öfver landet för att befordra Englands handel med Ryssland, anser jag så, att långt ifrån, att förslaget derom bör gynnas, tvertom dess anläggande icke tillåtas; ty för det första skulle den medtaga de tillgångar man annars kunde påräkna för en väg mellan Götheborg och Stockholm; för det andra hade vi lika liten nytta af den i handelsafseende som hvad den planmessiga rörelsen af våra trupper angår och för dessa ändamål finnes dessutom Göthakanal, som, ifall en jernväg anlades, skulle blifva onyttig, och nyttan i det förre eller handelsafseendet blef blott, att vi fingo se de forvagnar, som ilade genom landet, och i det sednare eller krigsafseendet är intet ställe nu mer för oss viktigt utom Stockholm **).

*) Om Gelivare egdes af Engelsmännen, kunde det för vår framtida sjelfständighet medföra den nyttan, att Ryssarna ej kunde anfälla oss landvägen derifrån; det är ett fel, att den der redan föreslagna jernvägen går åt Bottniska viken, den borde gå åt norrska sidan till.

***) Vägen tvert öfver landet kunde hafva förtjensterna af att omvägen och tullen i sundet kunde undvikas, och att en Engelsk flotta, ifall den blefve, såsom den föreslagna vägen öfver Suez, när som helst kunde komma i östersjön, men jag anser ungefär samma fördelar kunna vinnas då

Att alla jernvägslinier böra, om de skola gagna i krigsafseende, nödvändigt vara försedda med telegraflinier, faller af sig sjelft.

Vid anläggandet af de ofvannämnde hufvudjernvägarna bör isynnerhet afses lättheten att kunna samla *) vårt stridbara manskap så hastigt som möjligt i Stockholm, hvars försvarande man förr såsom en gifven omöjlighet genom den under Carl Johan antagna *centralförsvarsplanen* helt och hållet frånträd, men hvilket nu, sedan därför igenom jernvägsanläggningar uppstått en ny möjlighet, bör ligga enhvar medborgare om hjertat. Det af Carl Johan uppgjorda *centralförsvarssystemet* utgick från öfvertygelsen, att Sverige redan vore en i sjelfva verket underkuvad stat, som icke kunde bestå utan till följe af den i Europeiska statsförbundet stadfästade grundsats, att icke tillåta, att någon i förbundet varande stat tillintetgjordes af den andra; planen var därför, att gifva Stockholm till spillo och försöka försvara sig så länge i och kring Carlsborg tills Ryssland genom de andra Europeiska makternas mellankomst nödgades släppa rofvet ur sitt gap. Detta försvarssätt kunde gå an så länge Ryssland behöfde årtal för att samla mer än några och femtio tusen man från de aflägsna ändarna af sitt rike till Finska gränsen och genom en Engelsk flotta kunde hindras ifrån, att göra mer än en truppafsändning; men nu då Ryssland genom jernvägarnas tillhjälp på några veckor kan samla många hundra tusen man och således, om det blott får tillfälle landsätta, skulle innan någon Engelsk flotta hann anlända, kunnat göra allt försvar omöjligt, och kan samla sådana skaror i Pettersburg, att det för ett bombardement af denna flotta har intet att frukta, är ett *centralförsvar* lika så onyttigt som omöjligt, och det endaste sätt, hvarpå vi hafva att försvara oss, är, att tryggade vid vår egen kraft genom den af jernvägarna

vägen går till Stockholm, som är statens hjerta och dit jag vill att allt skall ledas såsom blodet till hjertat i kroppen.

*) Våra regementers stånd borde indelas med afseende på lättheten att samlas vid jernvägslinien.

tillskyndade förmånen, att hastigt kunna samla våra stridskrafter, kunna med större styrka, än Ryssarna hos oss kan landsätta på en gång, möta dem på gränserna och slå och nedergöra dem, att de nya skaror, med hvilka de kunde komma, allestädes finna öfverlägsna motståndare och sina föregångares grafvar *). Stockholm, som är den troligaste anfalls- och den nödvändigaste försvarspunkten bör också vara medelpunkten för vårt försvar. Något egentligt gränsfästningssystem bör ej antagas, men en fästnings- eller blockhuslinia anläggas, som kan hindra fienden att tränga inom vår hufvudjernvägslinia och derigenom förhindra härens rörelser på densamma. Landstigningar kunna aldrig hindras medelst fästningar, som först ej kunna gagna mer än på ett ställe, för det andra fallna gifva fienden tillfälle, att der samla en öfverlägsen här, de böra hindras genom lättheten, att på hvad ställe som helst hastigt kunna samla större truppmassor. Jag måste tillstå, att jag har icke en gång så mycken sakkännedom, att jag kan bedömma i hvad mån vår större flotta skulle kunna gagna vid hindrandet af en fiendtlig landstigning **), men jag tycker mig med stöd af sunda förnuftet kunna finna, att så underlägsna stridskrafter, som vi mot Ryssland hafva till sjös, kunna utom skärs ej gagna till annat, än, att antingen öfvermannade springa i luften eller också blifva fiendens säkra rof, så framt man icke kunde taga för gifvet, att de kunde komma att handla i förening med en stor förbundsflotta; men jag håller dock för, att bättre är, att säkert kunna li-

*) Ryssarna kunde väl genom ett vintertåg öfver Ålandshaf komma med större truppmassor på en gång än de kunde på fartyg öfverföra; men utom äfventyret af Faraos öde, som de derigenom underkastade sig, nödgades de i afvaktan på ett dylikt tillfälle hafva tropparna en längre tid samlade, då de derunder kunde förstöras af sjukdommar, hunger och köld, och vår fördel blefve dock alltid, att i hast kunna samla vår här, och segrens afgörande berodde på Gud och vår tapperhet.

***) Möjligtvis skulle den kunna begagnas till öfversegling och nedskjutning af en Rysk ångfartygsflotta, i fall den, då den seglande var hindrad af motvind förökade med landstigningstruppar sätta öfver östersjön.

ta på sig sjelf än ovisst på andra, och derföre bättre använda de summor, som skulle användas på vår stora flotta, i stället på jernvägar.

Kan den planen godkännas, att vi böra frågå vårt centralförsvarssystem och försvara våra kuster och isynnerhet Stockholm och anse för en hufvudsak till vår fördel att kunna hastigt möta hvarje fiendligt anfall, så bör såsom nämnt hufvudlinien af jernvägsnätet vara mellan Skåne, Stockholm och Gefle, och Stockholm och Götheborg. Jag skulle anse om tillgångarna medgifva, att helst borde en särskilt väg gå från Skåne till Stockholm och derifrån till Götheborg och ej från Skåne öfver Götheborg till Stockholm*). Den bör öfverallt afse lättheten för trupparnas samlande, hvarje hufvudort utgöra en fästning för krigsförråd och en stödjepunkt för de massor, som skola samlas, och der belägenheten medgifver det banorna så inrättade, att de lätt utan för stor kostnad för återställandet kunna göras obrukbara i fall en fiende vill begagna sig af dem; och jag anser icke omöjligt, om vårt försvar grundas på en genom hela landet gående jernvägslinia, kunna af vagnräckorna göra ett slags rörliga fästningar**). Är den af mig framställda försvarsplanen den rätta, följer af sig sjelft, att Stockholm, Gefle, Götheborg och ett ställe i Skåne borde vara starka fästningar. Jag eger icke nog sakkännedom att bedömma, hvilket ställe för en dylik fästning skulle vara det mest passande i Skåne; men då dylika äro ganska dyra både att bygga och förstöra, och en i Christianstad redan finnes och jag vågar tro, att dess läge är icke så alldeles opassande, skulle jag tycka, att den utan skada kunde blifva bibehållen. Det var derföre med så mycket större smärta jag såg styrelsens beslut om dess förstörande; ett beslut så mycket oförklarligare, som

*) Tvenne jernvägslinier på lämpligt afstånd från båda kusterna, och en föreningslinia dem emellan, vore det egentligaste för att betrygga vårt försvar, men det är mer än, som läser kunna åstadkommas.

***) Liksom fartygen är det nu i hafvet; det är sannt, de kunna ej användas utom banan, men fartygen kunna ej eller användas utom hafvet.

det efter hvilken krigsplan som helst är ett misstag, att låta ett så öppet och från det öfriga landet skiljdt landskap med så talrik befolkning som Skåne, vara utan den stödjepunkt för ett försvar mot ett oförmodadt anfall, som en fästning gifver, och utan de förlag af krigsförråd och gevär, för hvilkas förvarande en fästning är nödvändig. Efter den plan, som uppgjordes mellan Ryssland och Danmark 1809 att dela Sverige, kunde nu, sedan Danskarna förlorat Norrige, intet af Svenska styrelsen vidtagas, hvilket så i en framtid skulle befördra utförandet af detta förslag, som förstörandet af Sveriges sista fästning i Skåne. Det är väl sannt, vi skulle ifall en landstigen fiende ville något mer än förhärja våra slätter, kanske genom ett Snapphanekrig ifrån den vilda delen af vårt landskap kunna göra den något afbräck, men att slås med blotta näfvarna mot beväpnade fiender har varit omöjligt till och med den tid näfvarnas rätt var som störst. Jag slutar denna korta framställning om vigten af jernvägar för vårt fosterlands försvar med den anmärkning, att, om den plan för ett försvarskrigs förande jag häri utkastat till någon del skulle godkännas, är nödvändigt, att alla fem beväringssklasserna användas på en gång och kanske såsom ständigt tjänstgörande trupper såsom i Danmark och Preussen, emedan den indelta hären ej kan hastigt nog samlas och bör vara att påräkna i andra hand.

De förmåner jernvägarna i andra afseenden medföra äro följande: omsättningen af varor blir hastigare, den brist vi hafva på penningar för rörelsen så mycket mindre kännbar; näringsidkaren vinner ett gifvet företräde framför penningemännen, så att om dessa ej vilja använda sina penningar i näring, skola de inom kort tid se dem till sitt värde förminskade; de stora summor, hvilka i vårt glest bebodda och långsträckta land användas på forors och personers skjutsande, kunna till en stor del användas till annat; väghållningsbesväret betydligt lättadt; odlingen och välståndet blir öfverallt större. Genom det lättade umgänget bildningen allmännare; gemenskapen med det öfriga Europa större och vi i stånd att i handelsafseende komma i bredd med detsamma, hvilket hittills orternas

aflägsenhet från hvarandra gjort omöjligt. Försummas jernvägsanläggningarna, skola vi inom kort tid stå i alla afseenden mer än ett sekel efter det öfriga Europa, hvars bildning nu framilar med lika hastighet som vagnräckorna på jernvägarne; och isynnerhet skall vårt försvarsväsende med alla kostnader, om det ej sättes i samband med jernvägar, vara lika gagnlöst, som ifall vi uppdragit fäderneslandets skydd åt de högsatta krigare, hvilkas ben för årtusenden sedan mulnat och svärd förtärts af rost. Ryssland, hvars styrelse i allmänhet sedan Petter den stores tid utgjorts af Europas utmärktaste män, har nog icke förgäfvat beslutat jätteverket af jernvägen mellan Warschau och Moscou, på den skall icke blott Europas bildning och skatter vandra ut bland de Ryska horderna och göra deras ödemarker till blomstrande länder, de skola på några dagar från dem kunna öfersvämma Europa med halfva Asiens befolkning, och den jätte, om hvilken en svensk skald yttrade: "Han Romarns längd, men ej hans muskler röjer" har nu liksom derigenom fått en ny rörelsekraft för sin obäkliga lekamen, att, om den vågonsin kunnat uppväcka fruktan för Europas sjelfständighet så är det nu, då Europas stater förlorat det företräde de hade, att fortare kunna samla och använda sina krafter. Slutligen kunna jernvägarna vara ett medel att komma tidsandan, att sätta sig, så hafva vi hört Canningh på tillfrågan, hvarmed man skulle lugna Engelska folket, svarat: "med ångfartyg."

Men säkert skall först bland alla uppstå den frågan: hvar skall man taga medel till jernvägars anläggande? Jag vill i korthet uppgifva följande; utom det jag tilltror mig kunna fästa uppmärksamhet derpå, att en stor tillgång har alltid styrelsen uti den böjelse Svenska folket visat för oppoffringar, då det gäller så viktiga fosterländska företag, hvarom tillräckligt vittna anslagen för Göthakanal. Medel till jernvägars anläggande kunna tagas af anslagen till flottan och förskott på postverkets medel; anslagen för krigsfolkets marchekostnader, fångforslingen m. m. genom utomordentliga statsanslag och derpå fotade statslån, hvilka ej böra tagas hos utländningar utan genom utgifvande

af riksgälds- eller rikshypotheks-föreningssedlar så långt som de utan fara för att mista förtroendet kunna utgifvas; genom bolag, och sedermera om de kunna fås utländska lån; genom de angränsandes bidrag uti tjänstbarheter, krigsfolkets och fångars användande till arbete m. m. Dessutom är det min fullkomligaste öfvertygelse, att man må med glädje emottaga alla anbud för jernvägars anläggande, som af bolag ut- eller inländska göras, och icke blott lemna dem snart sagdt nästan alla begärda förmåner i afseende på den blifvande forselafgiften m. m. mot det att vägarne anläggande icke strider mot ofvanför framlagda plan, utan till och med lemna dem betydliga understöd af statsanslag. Ty det är en i ögonen skärande verksak, att uti ett land med så ringa befolkning och så vidsträckt beskaffenhet, som vårt, skall åtminstone till en början inkomsterna för de färdande och fororna på jernvägarna icke efter vår räntfot förränta de summor, som derföre komma att användas, så att deraf blir ingen vinst att draga; men vårt fädernesland skall deremot i afseende på sitt välstånd och försvar deraf draga oberäkneliga fördelar; det är med jernvägarna likasom med Göthakanal, den egentliga vinsten blir deraf lika stor som den egentliga blir liten. Jernvägarna gifva också en stor tillgång uti sig sjelfva genom den lätthet innevånarna få till följe af lättad omsättning och högre varupriser, att bära mycket större skattebördor; alla de ämnen som för deras anläggande behöfvas finnas i landet äfvensom all derför nödvändig arbetskraft, hvilket allt användt ökar innevånarnes välstånd. Men då genom det många jern, som kommer att användas, föga lär komma att gå ut, är kanske nödvändigt höja tullen på inkommande varor, för att hämma penningarnas utgående och i öfrigt vara försigtig både att i god tid upptaga lån att ingen penningeförlägenhet och deraf uppkommande brytning uppstår, och att ej eller taga för stora lån, att vi ej för alltid råka i händerna på utländska Ockrare. *Jag slutar med: "för ett helt folk att utföra ett jätteverk behöfs blott viljan, derom bära Egyptens Pyramider oss vittne sen fyratio sekler och Göthakanal besannar detsamma."*

Förslagsmening

för kostnaden för tre hufvudjernvägars anläggande emellan Stockholm och Skåne, Stockholm och Göteborg och Stockholm och Gelle, samt de derföre tillgängliga medel.

Förslagsvis tages vägarbetet till 140 mil, verkställt på tre år efter 300,000 rdr:ico för milen — 42,000,000. Tillgångarna blifva: genom den på besparingar grundad ny riksstat kan från närvarande riksstat användas 3,000,000; allmänna bevilningen kan ökas minst 3,000,000 på så sätt, att räntannedsättes med $\frac{1}{3}$ och synbar förmögenhet beskattas $\frac{1}{3}$ högre; penningemännen äro ändock tvungna låta penningarna användas i rörelsen, om de icke vilja inom kort tid se sina penningarega blott hälften af sitt förhållningsmessiga värde. Bränvinsbränningen blir för alla tillåten i huru stor skala som helst, men beskattas efter högsta möjliga tillverkningen dubbelt mot hvad den är. Mantalsskatten höjes. Penningemännen beskattas medelst påbud att alla skuldsedlar skola vara på stämpladt papper och penningekarlen underkastas uppskattning af sin penningeförmögenhet; bevises han hafva mer än han till beskattning uppgifvit delas det mellan angifvaren och staten.

Om alla privatbanks och kassafonder förvandlas uti actier uti jernvägarna och deras sedlar lyda derpå, uppstår en tillgång af minst 12,000,000. Privatbankarna vinna för mycket på det allmänna och böra ej tillåtas utan förenadt med allmän nytta. De äro verkligen grundlagsvidtriga monopolier. Riksgäld att inbetalas genom 10 års bevilning, räknade från den tid jernvägsanläggningen blifvit färdig, utgifves till 10,000,000. Bancovinsten 1,000,000. Derigenom att bruks- och hytteegare fingo obegränsad smides- och fri tackjernsförsäljningsrätt, torde de under de lyckliga förhållanden, som för dem uppstode, åtaga sig en skatt af jern af 1,000,000. Städerna lära kunna åtaga sig en särskilt skatt af 1,000,000. Genom att låta det indelta hästfolket sitta af under 10 år, torde hästfrihetsafgiften kunna beräknas till 2,000,000. Genom rättigheten att använda krigsfolket till arbete efter visst pris, kommo jernvägsanläggningen till godo minst 2,000,000. Genom användande af anslagen för fångar och deras arbete, för flottan, för krigsfol-

kets möten, postverkets medel m. m. 2,000,000. Genomuttrycklig befallning om skatteköp inom tre år på alla kronohemman efter det hittills gällande eller bestämdt pris, vid äfventyr, att kronan eljest försäljer sin rätt till desamma åt den högstbjudande minst 2,000,000. Vissa staten tillhörande kassor 3,000,000. Inalles de behöfliga 42,000,000. Skulle mera åtgå, kan man beräkna af utländska bolag minst 5,000,000.

Kan man upptaga ett utländskt lån mot pant af statens egendomar på minst 5,000,000. Summor kunna äfven upplånas genom att grundas på biskopslönernas och öfriga onödiga befälslönernas indragning; de förra för att sedan användas till läroverkens förmån och sednare till ökande af de lägre tjänstemannaklassernas lön. Jag hegagnar här tillfället för att anmärka, att den riksstat, som af ständerna uppgöres, är oriktig, då den ej upptager hela embets- och tjänstemannapersonalens löningsstat. Alla utomordentliga statsanslag utom dem till läroverken böra upphöra med riksdagsåret. Kan staten på så sätt skaffa medel till de större jernvägarna böra afgiften för begagnandet af de samma ej afse mer än underhållet; ty då behöfva de ej innebära en tillgång i sig sjelfva för afbetalning af anläggningskostnaden; en omständighet som gör att de så mycket mer komma att gagna det allmänna. Omfatta vi jernvägsanläggningarna på detta sätt och med sådan fosterländsk anda, skola vi kunna visa Europa, att den svenska storheten icke blef begrafven med de krigare, hvilkas grafvar i öster och söder framlägga för efterverlden ett vittnesbörd om hvad den varit, eller endast slutet inom de snillen, hvilka inträngt uti naturens helgedom och tydt dess hemligheter för verlden.

Pris: 4 sk. Banco.

